

DARNAUS VYSTYMOŠI TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE: SKURDO MAŽINIMO KONTEKSTAS

Dr. Sandra Jakštienė

VšĮ Utenos kolegija

Aliona Čėponienė

VšĮ Utenos kolegija

DOI: <https://doi.org/10.52320/svv.v1iVII.241>

Anotacija

Straipsnyje analizuojamas darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas Lietuvoje: skurdo mažinimo kontekstas. Tyrime keliama problema: kokie skurdo mažinimo pokyčiai, siekiant įgyvendinti Darnaus vystymosi kovos su skurdu tikslą Lietuvoje? Darbo objektas. Darnaus vystymosi kovos su skurdu tikslo įgyvendinimas Lietuvoje. Darbo tikslas: išanalizuoti darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą Lietuvoje skurdo mažinimo kontekste. Tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai: 1) atlikti darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo Lietuvoje skurdo mažinimo kontekste teorinę analizę; 2) išanalizuoti pagrindinių darnaus vystymosi 1-ojo tikslo kovos su skurdu statistinių rodiklių pokyčius Lietuvoje 2010–2020 m. laikotarpiu. Tyrimo metodai: atliekama mokslinės ir kitų literatūros šaltinių analizė, atliekant statistinių rodiklių analizę, darbe naudojami Statistikos departamento prie LR Vyriausybės 2010–2020 m. duomenys, statistinių rodiklių pokyčiams įvertinti apskaičiuojami tų rodiklių procentiniai pokyčiai, duomenys grupuojami ir lyginami, duomenys vaizduojami grafiškai.

Analizuojant darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą, ypač kovos su skurdu mažinimą, matyti, kad skurdas vis dar išlieka viena sudėtingesnių sprendžiamų socialinių problemų Lietuvoje. Skurdo problema yra viena iš Vyriausybės prioritetinių uždavinių ir Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 metų numatytų tikslų, kur kovai su skurdu suteiktas pirmas prioritetas. Šiame tyrime siekiama problemą pažinti ir analizuoti akademinio lygio.

Atlikus tyrimą, nustatyta, kad didėjant BVP šalyje analizuojamu laikotarpiu, mažėjo absoliutus skurdo lygis Lietuvoje bei skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų gyventojų dalis Lietuvoje. Pastebima, kad daugiausiai didėjo ir valdžios sektoriaus išlaidos būtiniausioms socialinės apsaugos paslaugoms analizuojamu laikotarpiu lyginant su valdžios sektoriaus būtiniausiomis išlaidomis švietimui ar sveikatos apsaugai. Sėkmingai įgyvendinamas 1-asis darnaus vystymosi tikslas Lietuvoje prisideda prie Darbotvarkės 2030 įgyvendinimo pasaulyje.

Raktiniai žodžiai: darnaus vystymasis, darnaus vystymosi tikslai, skurdo mažinimas.

Įvadas

Temos aktualumas. Darnaus vystymosi įgyvendinimas yra aktuali mokslinių tyrimų tema. Nepaisant to, kad su darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimu susijusių tyrimų yra nemažai, tačiau darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimas skurdo mažinimo kontekste yra dažnai akcentuojamas klausimas, pabrėžiant darnaus vystymosi 1 tikslo, siekiant pašalinti visų formų skurdą visose šalyse problematiką. Tyrimo aktualumas grindžiamas šiais argumentais. *Pirma*, gilinant šį Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 metų numatytus 17 tikslų, kurie grindžiami trimis darnaus vystymosi aspektais (aplinkos, socialiniu ir ekonominiu), apimančiais skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės ir kitas sritis, atkreipiamas dėmesys, kad 1 tikslas yra skirtas kovai su skurdu, siekiant pašalinti visų formų skurdą visose šalyse (Skučienė & Gabnytė, 2018). *Antra*, ypač aktualu, kad būtų užtikrintas priimtinas gyvenimas visiems žmonėms, įskaitant neturtingiausius ir daugiausia pažeidžiamus. *Trečia*, pažymėtina, kad skurdas kenkia socialinei sanglaudai ir ekonomikos augimui. Jis riboja žmonių galimybes išnaudoti visą savo potencialą, aktyvų dalyvavimą visuomenės gyvenime ir galimybes gauti kokybiškas paslaugas. *Ketvirta*, skurdas yra daugialypis reiškinys, kurio pasekmės ilgai ir perduodamos kitoms kartoms, o tai reiškia, kad vaikai susidurs su didesne skurdo rizika jiems suaugus (Darnaus vystymosi rodikliai, 2022). *Penkta*, statistiniai duomenys rodo, kad 2019 m. Lietuvoje *absolutus skurdas* (2019 m. Lietuvoje absoliutus skurdo riba – 251 EUR per mėnesį vienam gyvenančiam asmeniui ir 527 EUR – šeimai, susidedančiai iš dviejų suaugusių asmenų ir dviejų vaikų iki 14 metų amžiaus, 2018 m. – atitinkamai 245 ir 515 EUR) siekė net 13,8 proc., kitaip tariant, net kas septintas Lietuvos gyventojas negalėjo nusipirkti išgyvenimui būtinų prekių ir paslaugų. Tuo tarpu

skurdo rizikos lygis Lietuvoje buvo 22,9 proc. Tai yra santykinis skurdas – jis matuojamas kaip gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis. Tad pastarasis matavimas atspindi ir didžiulę *nelygybę šalyje*. Nors stebimas absoliutaus skurdo lygio šalyje, palyginti su 2018 m., mažėjimas 3,4 procentinio punkto, o per trejus metus – 8,1 procentinio punkto, vis tik matyti, kad skurdo lygis šalyje išlieka vis dar pakankamai didelis (Darnaus vystymosi tikslų rekomendacijų rinkinys, 2019).

Todėl *panaikinti absoliutų skurdą ir sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurdo rizikos lygyje, skaičių yra pagrindinis uždavinys visose šalyse, tame tarpe ir Lietuvoje, siekiančiose įgyvendinti Darnaus vystymosi kovos su skurdu tikslą iki 2030 metų*.

Tyrimo problematika. Darnaus vystymasis kelia svarbius iššūkius ne tik pasauliui, bet ir Lietuvos socialinei-ekonominei raidai, kur stebimos tokios svarbios problemos, kaip ekonominės raidos cikliškumas, senstanti visuomenė, demografinės struktūros pokyčiai, pajamų bei lyčių nelygybė ir kita. Analizuojant darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą, ypač kovos su skurdu mažinimą, matyti, kad skurdas vis dar išlieka viena sudėtingesnių sprendžiamų socialinių problemų Lietuvoje. Nors viešojoje erdvėje daug kalbama apie skurdo problemą, tai yra vienas iš Vyriausybės prioritetinių uždavinių ir Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 metų numatytų tikslų, kur kovai su skurdu suteiktas pirmas prioritetinis tikslas, tačiau bet kokios problemos sprendimas reikalauja jos pažinimo, analizės, priežastinių veiksnių atskleidimo akademinio lygiu (Skučienė & Gabrytė, 2018).

Atlikti moksliniai tyrimai skurdo mažinimo kontekste Lietuvoje rodo, kad tema yra aktuali ir analizuojama mokslininkų ir tyrėjų iš įvairių perspektyvų. Pavyzdžiui, skurdą kaimo vietovėse šalyje analizavo Skučienė & Gabnytė (2018); skurdo įveikimo galimybes per socialinį verslą, nesiekiant pelno maksimizavimo tyrinėjo Bartkutė & Skėrūvienė (2022); darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą Baltijos šalyse analizavo Augaitytė & kiti (2020). Užsienio tyrėjai taip pat aktyviai sprendžia įvairias su skurdu susijusias problemas pasauliniu lygiu, kaip antai, Roy, Tscharket, Waisman, Halim & kiti (2018) analizavo tvaraus vystymosi, skurdo panaikinimo ir nelygybės mažinimo problemas Afrikos šalyse; Barbier & Burgess (2019) apskaičiavo skurdo lygio mažėjimo pokytį vienam gyventojui 2000-2016 m. pasaulyje; Cuaresma, Fengler, Kharas & kiti (2018), stebėdami tvaraus vystymosi tikslų įgyvendinimo pažangą, įvertino galimas būsimas skurdo tendencijas pasaulyje ir pateikė ekonometrinį įrankį, įgalinantį prognozuoti skurdo lygį visame pasaulyje ir įvertinti absoliutaus skurdo lygio pokyčius pasauliniu lygiu pagal skirtingus scenarijus.

Įvertinant visų analizuotų tyrimų aktualumą reikšmingumą, sprendžiant skurdo mažinimo problemas nacionaliniame ir tarptautiniame kontekste, ypač moksliniuose tyrimuose neaptikta, kaip skurdo mažinimas Lietuvoje kito paskutiniaisiais metais, integruojančių Darnaus vystymosi pirmo tikslo Kovos su skurdu rodiklių kaip visumos. Visa tai leidžia suformuluoti tyrimo problemą keliant tokį probleminį klausimą: *kokie skurdo mažinimo pokyčiai, siekiant įgyvendinti Darnaus vystymosi kovos su skurdu tikslą Lietuvoje?*

Darbo objektas. Darnaus vystymosi kovos su skurdu tikslo įgyvendinimas Lietuvoje.

Darbo tikslas: išanalizuoti darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimą Lietuvoje skurdo mažinimo kontekste.

Tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai:

1. Atlikti darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo Lietuvoje skurdo mažinimo kontekste teorinę analizę.
2. Išanalizuoti pagrindinių darnaus vystymosi 1-ojo tikslo kovos su skurdu statistinių rodiklių pokyčius Lietuvoje 2010-2020 m. laikotarpiu.

Tyrimo metodai: atliekama mokslinės ir kitų literatūros šaltinių analizė, atliekant statistinių rodiklių analizę, darbe naudojami Statistikos departamento prie LR Vyriausybės 2010–2020 m. duomenys, statistinių rodiklių pokyčiams įvertinti apskaičiuojami tų rodiklių procentiniai pokyčiai, duomenys grupuojami ir lyginami, duomenys vaizduojami grafiškai.

Darnaus vystymosi tikslai

Darnaus vystymasis (toliau – DV, angl. *sustainable development*) – tai vystymasis, plėtra užtikrinanti geresnę gyvenimo kokybę tiek dabartinei, tiek ir ateities kartoms. DV susideda iš trijų

esminių elementų – ekonominės aplinkos ir aplinkos kokybės – ir siekia balanso tarp jų vystymosi. Kitaip tariant, ekonominė plėtra bus darni ir tvari, tik jei ji kartu teigiamai veiks socialinę aplinką ir mus supančios aplinkos kokybę. 2015 m. Jungtinės Tautos priėmė 17 Darnaus vystymosi tikslų (toliau – DVT), kurie yra paremti penkiais principais: žmonės, planeta, gerovė (klestėjimas), taika ir partnerystė. DVT – ne tik plati vizija darnesnei pasaulio ir visų gyventojų ateičiai, bet ir tai konkreti uždaviniais ir rodikliais paremta sistema (Punytė & Simonaitytė, 2018).

Jungtinių Tautų 70-ojoje sesijoje 2015 m. rugsėjo 25 d. priimta Generalinės Asamblėjos rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“. Ši darbotvarkė – tai žmonėms, planetai ir klestėjimui skirtas veikslių planas. Ja taip pat siekiama sustiprinti visuotinę taiką didesnės laisvės sąlygomis. *Visų formų skurdo visais atžvilgiais, įskaitant ypač didelį skurdą, panaikinimas yra didžiausias pasaulinis iššūkis ir būtina darnaus vystymosi sąlyga.*

Darbotvarkėje numatyta 17 tikslų ir 169 uždaviniai. Tikslai grindžiami trimis darnaus vystymosi aspektais (aplinkos, socialiniu ir ekonominiu), apimančiais skurdo, nelygybės, maisto saugos, sveikatos, tvaraus vartojimo ir gamybos, augimo, užimtumo, infrastruktūros, tvaraus gamtinių išteklių valdymo, kovos su klimato kaita, lyčių lygybės, taikios ir įtraukios visuomenės ir kitas sritis. Darnaus vystymosi rodiklių sąrašą sudaro daugiau kaip 200 rodiklių tikslams pasiekti. 1 paveiksle pateikti darnaus vystymosi darbotvarkės tikslai.

1 pav. Darnaus vystymosi darbotvarkės – 2030 tikslai

Šaltinis: JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita

Darnaus vystymosi 1-asis tikslas – kova su skurdu

Analizuojant darnaus vystymosi 1-ąjį tikslą, matyti, kad „1-asis darnaus vystymosi tikslas kviečia panaikinti visų formų skurdą, užtikrinti priimtina gyvenimo lygį visiems žmonėms, įskaitant neturtingiausius ir labiausiai pažeidžiamus. Skurdas kenkia socialinei sanglaudai ir ekonomikos augimui. Jis riboja žmonių galimybes išnaudoti visą savo potencialą, aktyvų dalyvavimą visuomenės gyvenime ir galimybes gauti kokybiškas paslaugas. Skurdas yra daugialypis reiškinys, kurio pasekmės išlieka ilgai ir perduodamos kitoms kartoms, o tai reiškia, kad skurde gimę vaikai susiduria su didesne skurdo rizika jiems suaugus“ (Darnaus vystymosi tikslai, 2022). Šio tikslo įgyvendinimui numatyti uždaviniai ir rodikliai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. 1-ojo darnaus vystymosi tikslo uždaviniai ir rodikliai

<p>DVT1. Panaikinti visų formų skurdą visose šalyse</p> <p>1.1. Iki 2030 metų panaikinti ypač didelį visų žmonių skurdą visose šalyse (šiuo metu jį patiriantys žmonės pragyvena už mažiau nei 1,25 JAV dol. per dieną).</p> <p>Rodiklis. 1.1.1. Žemiau tarptautinės skurdo ribos (1,9 JAV dol. per dieną) gyvenančių gyventojų dalis (proc.).</p> <p>1.1. Iki 2030 metų ne mažiau kaip per pusę sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis.</p> <p>Rodikliai. 1.2.1a. Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis), proc. 1.2.1b. Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pagal amžiaus grupes, proc. 1.2.1c. Asmenų su negalia skurdo rizikos lygis, proc. 1.2.1d. 18 m. amžiaus ir vyresnių užimtųjų skurdo rizikos lygis, proc. 1.2.1e. Absoliutaus skurdo lygis, proc. 1.2.1f. Absoliutaus skurdo lygis pagal amžiaus grupes, proc. 1.2.2a. Skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis, proc. 1.2.2b. Su dideliu materialiniu nepriteklumi susiduriančių gyventojų dalis, proc. 1.2.2c. Labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose gyvenančių asmenų (0–59 m. amžiaus) dalis, proc. 1.2.2d. Asmenų, gyvenančių perpildytu laikomame būste, dalis, proc. 1.2.2e. Asmenų, gyvenančių būste, kuriame nėra tualetu su nutekamuoju vandeniu, dalis, proc. 1.2.2f. Asmenų, gyvenančių būste, kuriame nėra vonios arba dušo, dalis, proc. 1.2.2g. Asmenų, gyvenančių būste, kuriame varva stogas, drėgnos sienos, supuvę langai arba grindys, dalis, proc. 1.2.2h. Skurdo rizikos gylys, proc. 1.2.2i. Pajamų pasiskirstymo koeficientas.</p> <p>1.2. Įgyvendinti nacionaliniu lygiu tinkamas socialinės apsaugos sistemas ir priemonės, skirtas visiems, įskaitant žemiausias ribas, ir iki 2030 metų apimti didelę neturtingiausių ir pažeidžiamiausių žmonių dalį.</p> <p>Rodikliai. 1.3.1a. Motinų su naujagimiais, gaunančių piniginę motinystės išmoką, dalis, proc. 1.3.1b. Nepasiturinčių gyventojų, gaunančių piniginę socialinės paramos išmoką, dalis, proc. 1.3.1c. Nustatyto pensinio amžiaus sulaukusių gyventojų gaunančių pensiją dalis, proc. 1.3.1d. Gyventojų, gaunančių bent vienos rūšies socialinės apsaugos išmoką, dalis, proc. 1.3.1e. Gyventojų su sunkia negalia, gaunančių piniginę negalios išmoką, dalis, proc. 1.3.1f. Bedarbių, gaunančių nedarbo išmoką, dalis, proc. 1.3.1g. Socialiai pažeidžiamų asmenų, gaunančių socialinės paramos išmoką, dalis, proc.</p> <p>1.3. Iki 2030 metų užtikrinti, kad visi vyrai ir moterys, ypač neturtingi ir pažeidžiami, turėtų lygias teises į ekonominius išteklius ir galimybę gauti būtiniausias paslaugas, taip pat į žemės ir kitų formų turto nuosavybę ir kontrolę, paveldėjimą, gamtos išteklius, tinkamas naujas technologijas ir finansines paslaugas, įskaitant mikrofinansus.</p> <p>Rodikliai. 1.4.1. Namų ūkių, kuriems labai lengva ar lengva naudotis paslaugomis (atsižvelgiant į namų ūkio narių fizinę galimybes, atstumą iki teikiamų paslaugų vietos, įstaigų darbo laiką), 2012 m., proc. 1.4.1a. Gyventojų, prirėkusių negavusių medicininės konsultacijos ar gydymo, dalis pagal lytį (16 metų amžiaus ir vyresni), proc. 1.4.2. Valstybinę žemę nuomojančių 18 metų ir vyresnių gyventojų dalis, palyginti su bendru šio amžiaus gyventojų skaičiumi, proc. .</p> <p>1.4. Iki 2030 metų sustiprinti neturtingųjų ir pažeidžiamųjų padėtyje atsidūrusių asmenų atsparumą, mažinti jų neapsaugojimą ir pažeidžiamumą su klimatu susijusių ekstremalių įvykių ir kitų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos sukrėtimų bei nelaimių atžvilgiu.</p> <p>Rodikliai. 1.5.1. Mirusiųjų nuo COVID-19 skaičius (asmenys). 1.5.2a. Savivaldybių administracijos direktoriaus rezervo lėšos, panaudotos ekstremalioms situacijoms ir (arba) ekstremaliems įvykiams likviduoti, jų padariniams šalinti ir padarytiems nuostoliams iš dalies apmokėti, tūkst., Eur. 1.5.2b. Savivaldybių administracijos direktoriaus rezervo lėšos, panaudotos ekstremalioms situacijoms ir (arba) ekstremaliems įvykiams likviduoti, jų padariniams šalinti ir padarytiems nuostoliams iš dalies apmokėti palyginti su BVP, proc. 1.5.3. Nacionalinių nelaimių rizikos mažinimo strategijų, atitinkančių Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo sistemą, priėmimo ir įgyvendinimo įvertis (indeksas). 1.5.4. Savivaldybių, rengiančių ir įgyvendinančių ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planus, dalis, proc. .</p> <p>1.a. Užtikrinti reikšmingą išteklių iš įvairių šaltinių sutelkimą, įskaitant ir sustiprintą vystomąjį bendradarbiavimą, siekiant aprūpinti besivystančias šalis, ypač mažiausiai išsivysčiusias šalis, tinkamomis ir nuspėjamomis priemonėmis programoms ir politikai, skirtoms skurdui visais jo aspektais panaikinti, įgyvendinti.</p> <p>Rodikliai. 1.a.1. Oficialios paramos vystymuisi lėšos, skirtos skurdui mažinti, pagal šalis donores. 1.a.2. Valdžios sektoriaus išlaidų dalis, proc.</p> <p>1.b. Sukurti nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygiu patikimas politines sistemas, pagrįstas neturtinguosius remiančiomis ir su lyčių lygybe susijusiomis vystymosi strategijomis, kurios padėtų paspartinti investicijas į skurdo panaikinimui skirtas priemones.</p> <p>Rodiklis. 1.b.1. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų einamųjų ir kapitalo išlaidų dalis sektoriams, duodantiems daugiausia naudos moterims, neturtingiausiems ir pažeidžiamiems gyventojams.</p>

Šaltinis: Darnaus vystymosi tikslai (2022)

Iki 2030 metų tikslas yra panaikinti ypač didelį visų žmonių skurdą visose šalyse (šiuo metu jį patiriantys žmonės pragyvena už mažiau nei 1,25 JAV dol. per dieną). Iki 2030 metų ne mažiau kaip per pusę planuojama sumažinti visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis. Stengtis įgyvendinti nacionaliniu lygiu tinkamas socialinės apsaugos sistemas ir priemones, skirtas visiems, įskaitant žemiausias ribas, ir iki 2030 metų apimti didelę neturtingiausių ir pažeidžiamiausių žmonių dalį. Taip pat užtikrinti, kad visi

vyrai ir moterys, ypač neturtingi ir pažeidžiami, turėtų lygias teises į ekonominius išteklius ir galimybę gauti būtiniausias paslaugas, taip pat į žemės ir kitų formų turto nuosavybę ir kontrolę, paveldėjimą, gamtos išteklius, tinkamas naujas technologijas ir finansines paslaugas, įskaitant mikrofinansus. Iki 2030 metų pajėgti sustiprinti neturtingųjų ir pažeidžiamųjų padėtyje atsidūrusių asmenų atsparumą, mažinti jų neapsaugojimą ir pažeidžiamumą su klimatu susijusių ekstremalių įvykių ir kitų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos sukrėtimų bei nelaimių atžvilgiu. Užtikrinti reikšmingą išteklių iš įvairių šaltinių sutelkimą, įskaitant ir sustiprintą vystomąjį bendradarbiavimą, siekiant aprūpinti besivystančias šalis, ypač mažiausiai išsivysčiusias šalis, tinkamomis ir nuspėjamosiomis priemonėmis programoms ir politikai, skirtoms skurdui visais jo aspektais panaikinti, įgyvendinti (Darnaus vystymosi tikslai, 2022).

Situacijos analizė

Kovos su skurdu aktualumą atliepia Europos Sąjungos ir Lietuvos strateginiai dokumentai bei ataskaitos. 2020 m. Vyriausybė patvirtino 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą, kuriame pirmą kartą šalies strateginiai tikslai susieti su darnaus vystymosi tikslais ir yra siekiama šiuo aspektu patekti į geriausiai vertinamų šalių dvidešimtuką (Darnaus vystymosi tikslai, 2022). 2021 m. darnaus vystymosi indekso duomenimis, Lietuva atsilieka nuo kaimyninių šalių (Latvijos, Estijos ir Lenkijos). Taip pat į skurdo mažinimą šalyje atsiliepia daugelis nevyriausybinų organizacijų atstovai. Pavyzdžiui, nuo 2006 m. asociacija „Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas“ aktyviai kovoja su skurdu ir socialine atskirtimi ir bendradarbiauja su nacionalinės bei vietos valdžios institucijomis, mažinant skurdą bei socialinę atskirtį Lietuvoje (Skurdo mažinimo tinklas Lietuvoje, 2022).

Europos audito rūmų pateiktoje specialiojoje ataskaitoje Kova su vaikų skurdu (2020), atkreipiamas dėmesys, kad Komisijos parama šiai problemai spręsti turėtų būti tikslingesnė (Lietuvos gyventojų pajamos ir gyvenimo sąlygos, 2020).

Kadangi dažniau skursta šeimos su vaikais, Lietuvoje kuriamos palankesnės finansinės sąlygos vaikus auginančioms šeimoms. Įvesta vienodo dydžio išmoka visiems vaikams, nevertinant šeimos turto ar pajamų, teikiama finansinė parama įvaikinus vaiką. Be to, papildoma išmoka vaikui skiriama ir mokama šeimoms, auginančioms ir (ar) globojančioms vieną ar du vaikus, jeigu šeimos pajamos vienam asmeniui per mėnesį yra mažesnės negu 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio, ir šeimoms, kurios augina ir (ar) globoja tris ar daugiau vaikų, nevertinant šeimos gaunamų pajamų. Daug dėmesio skiriama, kad paslaugos būtų kokybiškos ir teikiamos laiku. Nuo 2017 m. padidintas finansavimas socialiniam darbui su socialinės rizikos šeimomis ir socialinės rizikos šeimų, tenkančių vienam socialiniam darbuotojui, skaičius sumažintas nuo 17 iki 10. Plėtojamas socialinis darbas su globojamo vaiko tėvais sudarant sąlygas vaikui grįžti į šeimą, didinant socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis, skaičių seniūnijose. Visose savivaldybėse plečiamos integralios pagalbos (socialinės globos ir slaugos) namuose paslaugos. Plečiamas ir kompleksinių paslaugų teikimas krizinėje situacijoje atsidūrusiems vaikams auginantems tėvams, ugdant tėvų socialinius ir pozityvios tėvystės įgūdžius, teikiant prioritetą ankstyvųjų šeimos krizių prevencijai. Rengiama tvarka, kuria vadovaujantis bus gerinama gyvenamoji aplinka šeimų, auginančių sunkią negalią turinčius vaikus. Planuojama finansuoti gyvenamojo būsto vidaus pritaikymo darbus (pvz., pritaikyti sanitarinius mazgus, platinti duris), lauko ir gyvenamosios aplinkos pritaikymo bei gerinimo darbus, įrenginių įsigijimą. Teikiamos paslaugos dar neaprepia visų socialinių gupių, o NVO potencialas, teikiant socialines ir integracines paslaugas, galėtų būti labiau išnaudojamas atskiruose regionuose, todėl socialinių paslaugų plėtra išlieka vienu svarbiausių darbų. Lietuvos vizija ir pagrindinis tikslas – siekti, kad kiekvienas Lietuvos žmogus galėtų gyventi orų ir aprūpintą gyvenimą, galėtų dirbti ir užsidirbti, suderinti šeimos ir darbo įsipareigojimus, kurti ir dalytis, realizuoti save, turėtų visas socialines garantijas, susiklosčius sudėtingoms gyvenimo aplinkybėms – gautų būtiną pagalbą (JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita).

2020 m. absoliutaus skurdo riba Lietuvoje – 257 EUR per mėnesį vienam gyvenančiam asmeniui ir 540 EUR – šeimai, susidedančiai iš dviejų suaugusių asmenų ir dviejų vaikų iki 14 metų amžiaus,

2019 m. – atitinkamai 251 ir 527 EUR. Absoliutaus skurdo lygis šalyje 2020 m. siekė 5,1 proc., t. y. apie 140 tūkst. šalies gyventojų gyveno žemiau absoliutaus skurdo ribos. Disponuojamąsias pajamas, mažesnes už absoliutaus skurdo ribą, mieste gavo 3,9 proc. gyventojų (penkiuose didžiuosiuose miestuose – 2,9 proc., kituose miestuose – 5,5 proc.), kaime – 7,5 proc. Absoliutaus skurdo lygis šalyje, palyginti su 2019 m., sumažėjo 2,6 procentinio punkto, o per ketverius metus – 10,7 procentinio punkto. Vaikų iki 18 metų amžiaus absoliutaus skurdo lygis per laikotarpį nuo 2016 m., kai buvo pradėti skaičiuoti absoliutaus skurdo rodikliai pagal šią metodiką, mažėjo sparčiau nei darbingo ar pensinio amžiaus asmenų. 2020 m. vaikų iki 18 metų amžiaus absoliutaus skurdo lygis sudarė 5,6 proc. ir, palyginti su 2019 m., sumažėjo 2,8 procentinio punkto, o palyginti su 2016 m. – 14,3 procentinio punkto. Namų ūkiuose su vaikais absoliutaus skurdo lygis 2020 m. siekė 4,3 proc. ir, palyginti su 2019 m., sumažėjo 2,3 procentinio punkto. Namų ūkiuose be vaikų absoliutaus skurdo lygis per metus sumažėjo 2,7 procentinio punkto ir 2020 m. sudarė 5,7 proc. Pagal namų ūkio sudėtį absoliučiam skurde dažniausiai atsidūrė asmenys, gyvenantys namų ūkiuose, kuriuos sudarė vienas suaugęs asmuo ir išlaikomi vaikai (absoliutaus skurdo lygis – 16,9 proc.) ir vieni gyvenantys asmenys (12,1 proc.). Tarp dirbančių asmenų žemiau absoliutaus skurdo ribos buvo 1 proc., tarp bedarbių – 31,7 proc., tarp senatvės pensininkų – 5,2 proc. Dirbančių asmenų absoliutaus skurdo lygis, palyginti su 2019 m., sumažėjo 0,9 procentinio punkto, bedarbių – 6,5, o senatvės pensininkų – 3,3 procentinio punkto (Gyventojų pajamos ir gyvenimo sąlygos, 2021).

Statistiniai duomenys rodo, kad Lietuvoje 2019 m. 26,3 proc. gyventojų (2018 m. – 28,3 proc.) gyveno skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje susiduria su dideliu materialiniu nepriteklumi arba gyvena labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose. Daugiau kaip 70 proc. skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių asmenų į šią asmenų grupę patenka pagal vieną iš trijų požymių, o kas šešioliktas (1,76 proc. visų gyventojų) – pagal visus tris požymius. Vaikų iki 18 metų amžiaus absoliutaus skurdo lygis 2016-2019 m., kai nuo 2016 m. buvo pradėti skaičiuoti absoliutaus skurdo rodikliai pagal šią metodiką, mažėjo sparčiau nei darbingo ar pensinio amžiaus asmenų, tačiau išliko didesnis negu kitose amžiaus grupėse. 2019 m. vaikų iki 18 metų amžiaus absoliutaus skurdo lygis sudarė 8,4 proc. ir, palyginti su 2018 m., sumažėjo 5,6 procentinio punkto. Namų ūkiuose su vaikais absoliutaus skurdo lygis 2019 m. siekė 6,6 proc. ir, palyginti su 2018 m., sumažėjo 3,8 procentinio punkto. Namų ūkiuose be vaikų absoliutaus skurdo lygis per metus sumažėjo 3,4 procentinio punkto ir 2019 m. sudarė 8,4 proc. Pagal namų ūkio sudėtį absoliučiam skurde dažniausiai atsidūrė asmenys, gyvenantys namų ūkiuose, kuriuos sudarė vienas suaugęs asmuo ir išlaikomi vaikai (absoliutaus skurdo lygis – 19,5 proc.) ir vieni gyvenantys asmenys (17,5 proc.). Tarp dirbančių asmenų žemiau absoliutaus skurdo ribos buvo 1,9 proc., tarp bedarbių – 38,2 proc., tarp senatvės pensininkų – 8,5 proc. Dirbančių asmenų absoliutaus skurdo lygis, palyginti su 2018 m., sumažėjo 1,1 procentinio punkto, bedarbių – 12,6, o senatvės pensininkų – 4,6 procentinio punkto (Kova su vaikų skurdu, 2020).

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad skurdo klausimas Lietuvoje išties aktuali tema. Darnus vystymasis (DV) nėra tik vienos šalies problema. Pasauliniai pokyčiai keičia ekonomikos prasmę ir suvokimą, pabrėždami jos socialinę misiją – padėti panaikinti didžiulį skurdą ir badą pasaulyje bei užtikrinti tvarią ekonominę ir socialinę plėtrą. Pasaulinis tvaraus vystymosi planas apima 17 tikslų ir 169 uždavinius, kurie turėtų būti įgyvendinti iki 2030 m.

Empirinio tyrimo pagrindas

Atliekant tyrimą buvo naudojami antriniai duomenys, paimti iš Lietuvos Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas), kurie leistų pateikti apibendrintą duomenų analizę ir parengti pagrįstas išvadas.

Empirinio tyrimo tikslas – išanalizuoti pagrindinių darnaus vystymosi 1 tikslo kovos su skurdu statistinių rodiklių pokyčius Lietuvoje 2010-2020 m. laikotarpiu.

Tyrimo naudojami duomenys. Siekiant analizuoti 1-ojo darnaus vystymosi tikslo Lietuvoje įgyvendinimą, skirtą skurdui mažinti, empiriniame tyrime naudojami šie statistiniai rodikliai 2010-2020 m. iš Statistikos departamento oficialiosios duomenų bazės:

- Žemiau tarptautinės skurdo ribos (1,9 JAV dol. per dieną) gyvenančių gyventojų dalis, proc.

- Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis), proc.
- Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pagal lytį, proc.
- Skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis, proc.
- Valdžios sektoriaus išlaidų būtiniausioms (švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos) paslaugoms dalis, proc.
- Absoliutaus skurdo lygis, proc.
- Bendras vidaus produktas to meto kainomis, mln. Eur, proc.

Analizėje naudojami duomenys parinkti individualiai pagal 1-ojo darnaus vystymosi tikslo uždavinius ir rodiklius. Šiame tyrime siekiama analizuoti vienus iš svarbiausių rodiklių, padedančių identifikuoti problemą, ją geriau pažinti akademinio lygiu. Tyrime naudojami rodikliai išsiskiria iš kitų rodiklių savo tendencijomis ir nebūtinai turi atspindėti kovos su skurdu visus rodiklius Lietuvoje. Tyrimo rezultatų pagrindu, galima formuoti išvadas bei daryti tam tikras prognozes ateityje.

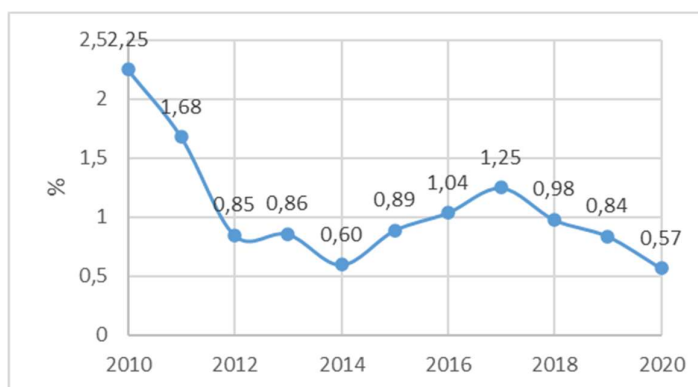
Tyrimo duomenų rinkimo metodas. Tyrime taikyti statistinių duomenų analizės metodas ir lyginamoji analizė, kintamųjų grupavimas, grafinis vaizdavimas, procentinių pokyčių apskaičiavimas.

Tyrimo duomenų apdorojimas. Tyrimo rezultatai apdorojami, taikant Microsoft Office Excel 2019 programą.

Tyrimo rezultatai

Siekiant išanalizuoti pagrindinių darnaus vystymosi 1-ojo tikslo kovos su skurdu statistinių rodiklių pokyčius Lietuvoje 2010-2020 m. laikotarpiu, toliau pristatomi analizėje naudojamų duomenų rezultatai.

2 paveiksle pateikiama dinamika 2010-2020 metų žemiau tarptautinės skurdo ribos (1,9 JAV dol. per dieną) gyvenančių gyventojų dalis.

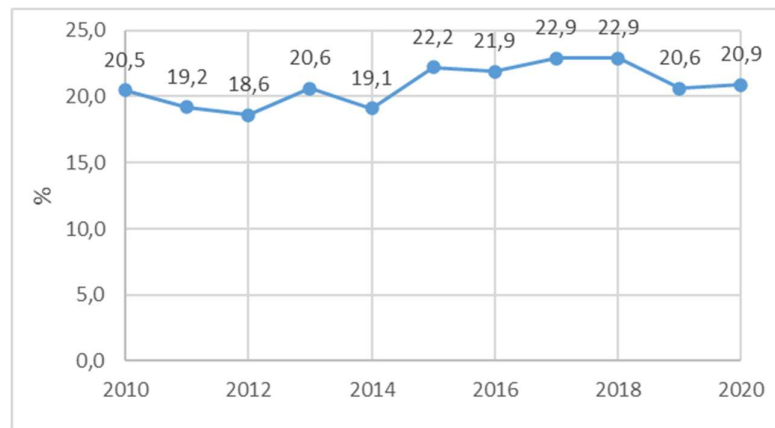

2 pav. Žemiau tarptautinės skurdo ribos (1,9 JAV dol. per dieną) gyvenančių gyventojų dalis 2010-2020 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Iš atliktos analizės duomenų matyti, kad analizuojamu laikotarpiu žemiau tarptautinės skurdo ribos gyvenančių gyventojų dalis turėjo tendenciją mažėti, t. y. sumažėjo nuo 2,25 proc. 2010 m. iki 0,57 proc. 2020 m. arba sumažėjo 1,68 procentinio punkto arba 74,66 proc. Duomenys rodo, kad analizuojamu laikotarpiu žemiau tarptautinės skurdo ribos didžiausias neigiamas pokytis buvo 2010-2014 metų laikotarpiu, kai žemiau skurdo ribos rodikliai nukrito nuo 2,25 proc. 2010 m. iki 0,60 proc. 2014 m., t. y. skurdo riba sumažėjo 1,65 procentinio punkto arba 73,33 proc.

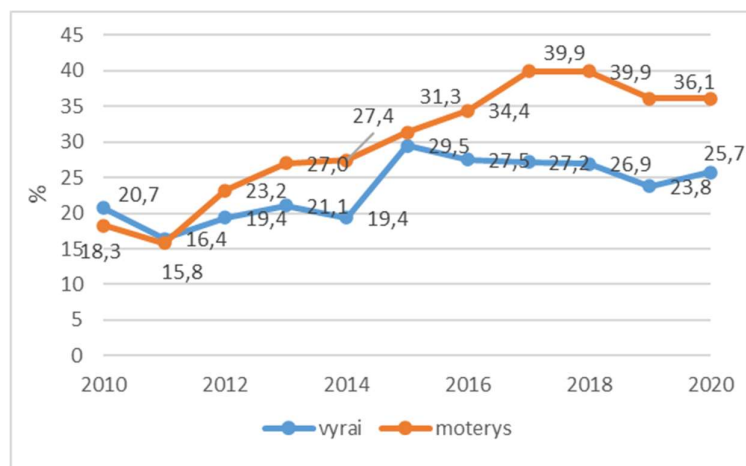
Siekiant išanalizuoti skurdo rizikos lygio Lietuvos miestuose ir kaimuose (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pokyčius analizuojamu laikotarpiu, 3 paveiksle pateikiama skurdo rizikos lygio dinamika 2010-2020 m. laikotarpiu.

3 pav. Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis), proc.
Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Analizuojant skurdo rizikos lygio (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pokyčius 2010-2020 m., matyti, kad analizuojamu laikotarpiu skurdo rizikos lygio (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) skaičius turėjo tendenciją didėti, t. y. padidėjo nuo 20,5 proc. 2010 m. iki 20,9 proc. 2020 m., t. y. padidėjo 0,4 procentinio punkto arba 1,95 proc.

4 paveiksle matyti skurdo rizikos lygio (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pagal lytį (vyrai, moterys) pokyčiai 2010-2020 m. laikotarpiu.

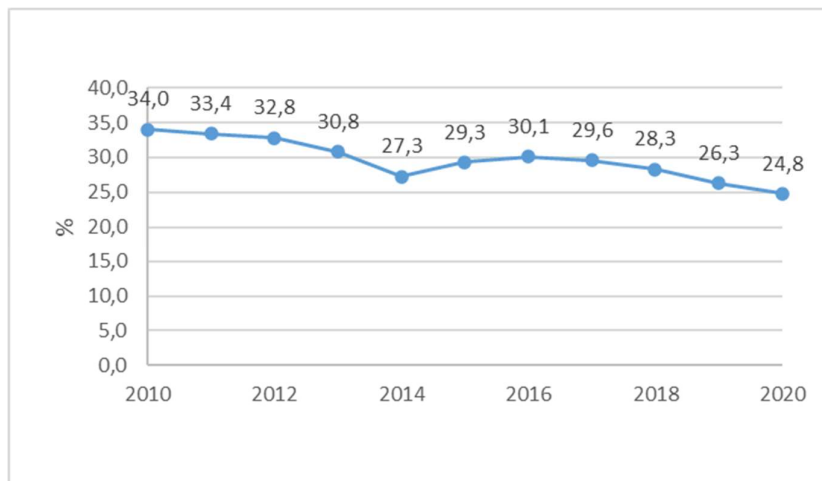

4 pav. Skurdo rizikos lygis (gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis) pagal lytį, 2010-2020 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Reikia pastebėti, kad analizuojamu laikotarpiu skurdo lygio pokyčiai tiek vyrų, tiek ir moterų turėjo tendenciją didėti, t. y. vyrų skurdo rizikos lygis padidėjo nuo 20,7 proc. 2010 m. iki 25,7 proc. 2020 m. arba 5 procentinio punkto (24,15 proc.), o moterų skurdo lygis analizuojamu laikotarpiu padidėjo nuo 18,3 proc. 2010 m. iki 36,1 proc. 2020 m. arba 17,8 procentinio punkto (97,26 proc.). Galima teigti, kad analizuojamu laikotarpiu skurdo lygis paveikė daugiau moteriškos lyties atstoves.

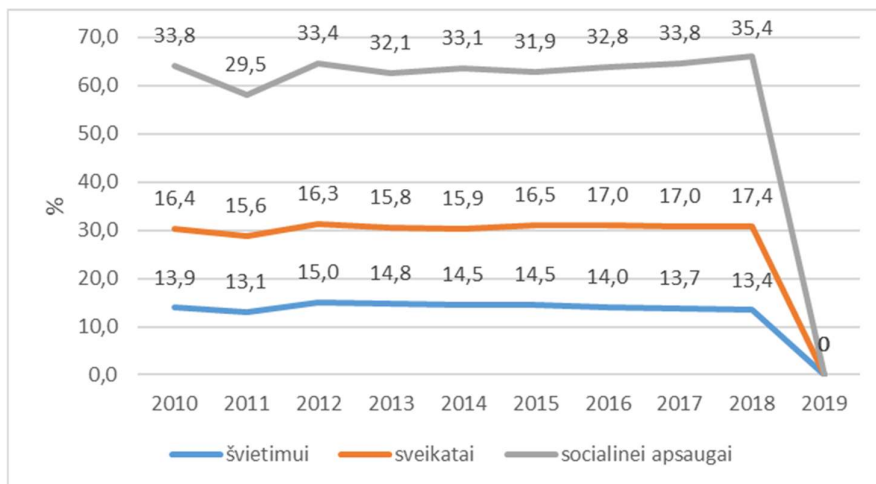
Analizuojant visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų, gyvenančių skurde pagal visus jo aspektus atsižvelgiant į nacionalines apibrėžtis, skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis, matyti šio rodiklio mažėjimo tendencijos (žr. 5 pav.).

5 pav. Skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis 2010-2020 m., proc.
Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Iš atliktos analizės duomenų matyti, kad analizuojamu laikotarpiu gyvenančių skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis, turėjo tendenciją mažėti, t. y. sumažėjo nuo 34 proc. 2010 m. iki 24,8 proc. 2020 m., t. y. sumažėjo 10,8 procentinio punkto arba 27,05 proc.

Stebimos valdžios sektoriaus išlaidų būtiniausioms (švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos) paslaugoms dalies tendencijos 2010-2019 m. laikotarpiu (žr. 6 pav.).

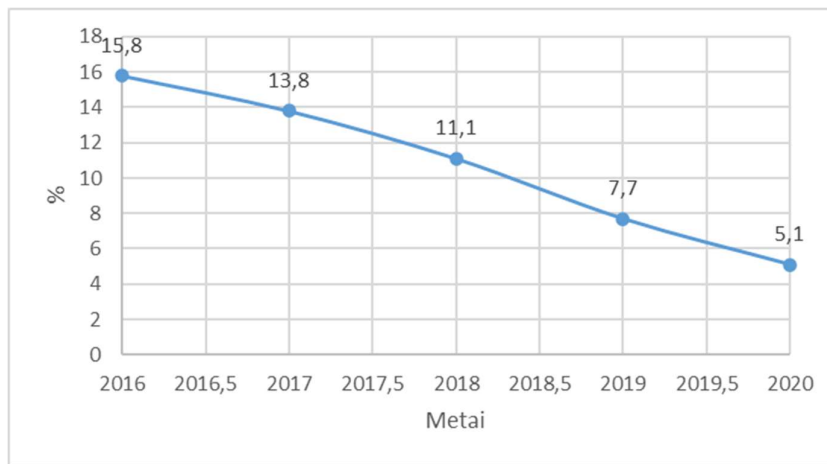

6 pav. Valdžios sektoriaus išlaidų būtiniausioms (švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos) paslaugoms dalis 2010-2019 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Išanalizavus valdžios sektoriaus išlaidų būtiniausioms (švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos) paslaugoms dalis, matyti, kad socialinei apsaugai skiriamas didžiausias dėmesys, t. y. analizuojamu laikotarpiu išlaidos padidėjo nuo 33,8 proc. 2010 m. iki 35,4 proc. 2019 m. arba padidėjo 1,6 procentinio punkto (4,73 proc.). Sveikatos sektoriui išlaidos siekė nuo 16,4 proc. 2010 m. iki 17,4 proc. 2019 m. arba padidėjo 1 procentiniu punktu (6,09 proc.). Švietimo sektoriaus matome mažėjimo tendencijas, t. y. sumažėjo nuo 13,9 proc. 2010 m. iki 13,4 proc. 2019 m., t. y. sumažėjo 0,5 procentinio punkto arba 3,59 proc.

7 paveiksle pateikta absoliutaus skurdo dinamika Lietuvoje 2016-2020 m. laikotarpiu.

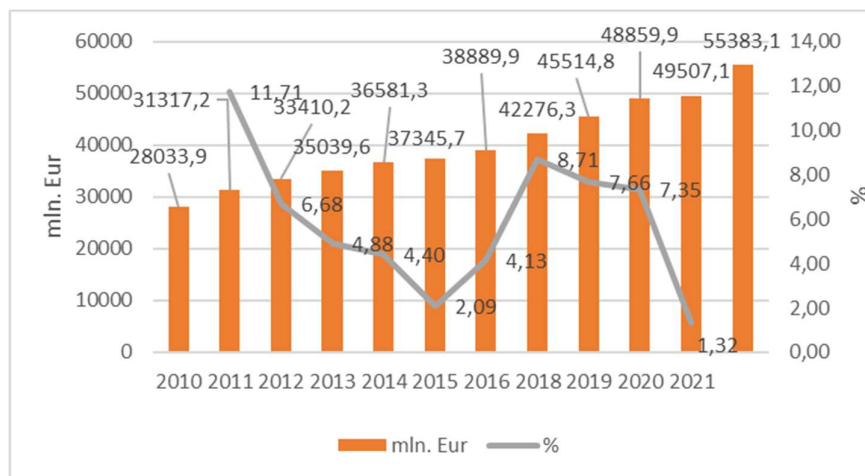

7 pav. Absoliutaus skurdo lygis, proc.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Analizės rezultatai parodė, kad absoliutaus skurdo lygis Lietuvoje turėjo tendenciją mažėti, t. y. sumažėjo nuo 15,8 proc. 2016 m. iki 5,1 proc. 2020 m. arba sumažėjo 10,7 procentinių punktų (67,72 proc.).

Analizuojant skurdo rodiklius, svarbios yra Bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) rodiklio to meto kainomis tendencijos (žr. 8 pav.).

8 pav. BVP to meto kainomis 2010-2021 m., mln. Eur

Šaltinis: Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys

Iš atliktos analizės duomenų matyti, kad analizuojamu laikotarpiu Lietuvoje BVP 2010-2021 m. laikotarpiu turėjo tendenciją didėti, t. y. didėjo nuo 28033,9 mln. Eur 2010 m. iki 55383,1 mln. Eur 2021 m., t. y. padidėjo 97,6 proc.

Išvados

1. Siekiant įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus, jų įgyvendinimas priklauso nuo socialinių, ekonominių, aplinkos klausimų sprendimų. Galima pastebėti, kad tiek mokslinių tyrimų lauke, tiek ataskaitose yra kalbama apie aktyvų skurdo mažinimą, kad kova su skurdu yra siekiamybė pašalinti visų formų skurdą visose šalyse, tame tarpe ir Lietuvoje, ypatingai įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 metų keliamą skurdo mažinimo tikslą. Galima teigti, kad darnus vystymasis plačiąja prasme yra nuosekliai siekiamas tikslas, todėl svarbu ne tik analizuoti darnaus vystymosi rodiklių dinamiką, bet ir vertinti skirtingų reiškinių pokyčius.

2. Atliepiant 1-ojo darnaus vystymosi tikslo – kovos su skurdu – įgyvendinimą Lietuvoje 2010-2020 m. laikotarpiu, atlikto tyrimo duomenys rodo, kad nors skurdo riba tendencingai mažėjo visu

laikotarpiu, tačiau 2020 m. skurdo riba Lietuvoje išliko 2014 m. lygio. Pastebima, kad skurdo rizikos lygis gyventojų, gyvenančių žemiau 60 proc. pajamų medianos, dalis Lietuvoje didėjo analizuojamu laikotarpiu, o skurdo rizikos lygyje daugiausiai gyveno moterys. Tuo tarpu skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių gyventojų dalis 2010-2020 m. turėjo tendenciją mažėti. Pastebima, kad daugiausiai didėjo valdžios sektoriaus išlaidos būtiniausioms socialinės apsaugos paslaugoms analizuojamu laikotarpiu lyginant su valdžios sektoriaus būtiniausiomis išlaidomis švietimui ar sveikatos apsaugai, o absoliutaus skurdo lygis tendencingai šalyje mažėjo. Atlikus tyrimą, nustatyta, kad didėjant BVP šalyje analizuojamu laikotarpiu, mažėjo absoliutaus skurdo lygis Lietuvoje bei skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje gyvenančių visų amžiaus grupių vyrų, moterų ir vaikų gyventojų dalis Lietuvoje. Galima teigti, kad didėjančios BVP apimtys ir valdžios sektoriaus išlaidos būtiniausioms socialinės apsaugos paslaugoms analizuojamu laikotarpiu Lietuvoje darė teigiamą poveikį mažinant skurdo riziką šalyje.

Literatūra

1. Augaitytė, K. (2020). *Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo analizė Baltijos šalyse* (žiūrėta 2022-07-25). DOI: <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.19.1.25848>
2. Barbier, E. B. ir Burgess, J. C. (2019). *Sustainable Development Goal Indicators: Analyzing Trade-Offs and Complementarities* (žiūrėta 2022-08-05). Prieiga per internetą: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0305750X19301482?via=ihub>
3. Bartkutė, R. ir Skėruvienė, V. (2022). *Socialinio verslo iššūkiai Lietuvoje* (žiūrėta 2022-08-15). Prieiga per internetą: <https://web.s.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=20299370&AN=155877917&h=aortly5SvIL00yeRQmoznehpC4QrQproc.2fB0b7W4cck0YoxHwIVDBtYHiBhsro2VURvvtGSJrzjvnKMIDpxmhz03WApoc.3dproc.3d&crl=f&resultNs=AdminWebAuth&resultLocal=ErrCrlNotAuth&crlhashurl=login.aspxproc.3fdirectproc.3dtrueproc.26profileproc.3dehostproc.26scopeproc.3dsiteproc.26authypeproc.3dcrawlerproc.26jrnlproc.3d20299370proc.26ANproc.3d155877917>
4. Cuaresma, J. C., Fengler, W., Kharas, H. ir kiti (2018). *Will the Sustainable Development Goals be Fulfilled? Assessing Present and Future Global Poverty* (žiūrėta 2022-07-16). Prieiga per internetą: <https://www.nature.com/articles/s41599-018-0083-y>
5. *Darnaus vystymosi rodikliai* (žiūrėta 2022-07-10). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/nacionaliniai-darnaus-vystymosi-rodikliai>.
6. *Darnaus vystymosi tikslai* (žiūrėta 2022-08-18). Prieiga per internetą: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
7. *Darnaus vystymosi tikslų rekomendacijų rinkinys* (2019) (žiūrėta 2022-07-14). Prieiga per internetą: [https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/Darnausproc.20vystymosiproc.20tikslproc.C5proc.B3proc.20rekomendacijproc.C5proc.B3proc.20rinkinys\(1\).pdf](https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/Darnausproc.20vystymosiproc.20tikslproc.C5proc.B3proc.20rekomendacijproc.C5proc.B3proc.20rinkinys(1).pdf).
8. *Darnaus vystymasis ir Lietuva* (žiūrėta 2022-07-08). Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas>
9. *Gyventojų pajamos ir gyvenimo sąlygos* (žiūrėta 2022-08-01). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventoju-pajamos-ir-gyvenimo-salygos-2021/absolutus-skurdas/absolutaus-skurdo-lygis>.
10. *JT Darbotvarkė 2030, darnaus vystymosi tikslai ir kiti tarptautiniai susitarimai* (žiūrėta 2022-07-12). Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/darnaus-vystymasis/darnaus-vystymasis-ir-lietuva/jt-darbotvarke-2030-darnaus-vystymosi-tikslai-ir-kiti-tarptautiniai-susitarimai>.
11. *JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo Lietuvoje ataskaita* (žiūrėta 2022-07-12). Prieiga per internetą: <https://lithuaniasdg-ls-osp-sdg.hub.arcgis.com/pages/ataskaitos>.
12. *Kova su vaikų skurdu* (2020) (žiūrėta 2022-07-05). Prieiga per internetą: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_20/SR_child_poverty_LT.pdf

13. *Lietuvos gyventojų pajamos ir gyvenimo sąlygos* (2020) (žiūrėta 2022-07-02). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventoju-pajamos-ir-gyvenimo-salygos-2020/skurdo-rizika/asmenys-gyvenantys-skurdo-rizikoje-ar-socialineje-atiskirtyje>
14. *Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos duomenys* (žiūrėta 2022-08-30). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/>
15. *Nacionalinė darnaus vystymosi strategija* (žiūrėta 2022-07-30). Prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/darnus-vystymasis/darnus-vystymasis-ir-lietuva/nacionaline-darnaus-vystymosi-politika>
16. Punytė, I. ir Simonaitytė, K. (2018). *Darnaus vystymosi tikslai ir planavimo sistema Lietuvoje: esamos situacijos analizė* (žiūrėta 2022-08-04). Prieiga per internetą: http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2018/05/darnus-vystymasis-ir-planavimas-Lietuvoje_esama-situacija.pdf
17. Roy, J., Tscharket, P., Waisman, H., Abdul Halim, S. ir kiti (2018). *Sustainable Development, Poverty Eradication and Reducing Inequalities* (žiūrėta 2022-08-14). Prieiga per internetą: <https://centaur.reading.ac.uk/81048/>
18. Skučienė, D. ir Gabnytė, V. (2018). *Skurdas kaimo vietovėse Lietuvoje* (žiūrėta 2022-08-14). Prieiga per internetą: <http://epublications.vu.lt/object/elaba:33924657/>
19. *Skurdo mažinimo tinklas Lietuvoje* (žiūrėta 2022-08-14). Prieiga per internetą: <https://www.gerapraktika.lt/imonės/nacionalinis-skurdo-mazinimo-organizaciju-tinklas-2199>
20. *Užimti gyventojai ir užimtumo lygis pagal lytį* (žiūrėta 2022-07-14). Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/nacionaliniai-darnaus-vystymosi-rodikliai>

IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN LITHUANIA: THE CONTEXT OF POVERTY REDUCTION

Dr. Sandra Jakštienė, Aliona Čėponienė

Summary

The article analyzes the implementation of sustainable development goals in Lithuania: the context of poverty reduction. The problem raised in the study: what are the changes in poverty reduction in the implementation of the first goal of sustainable development, Combating poverty in Lithuania? Subject of work: implementation of sustainable development goals in Lithuania in the context of poverty reduction. The aim of the work: to analyze the implementation of sustainable development goals in Lithuania in the context of poverty reduction. To achieve the goal, the following tasks are set: 1) to perform a theoretical analysis of the implementation of sustainable development goals in Lithuania in the context of poverty reduction; 2) to analyze the changes in the statistical indicators of the fight against poverty of the 1st goal of sustainable development in Lithuania in 2010-2020. period. Research methods: the analysis of scientific and other literary sources is carried out, the analysis of statistical indicators is carried out, the statistics of the Department of Statistics under the Government of the Republic of Lithuania for 2010-2020 are used in the work. data, to evaluate changes in statistical indicators, percentage changes in those indicators are calculated, data are grouped and compared, data are represented graphically.

Sustainable development poses important challenges not only to the world, but also to the socio-economic development of Lithuania, where such important problems as cyclicity of economic development, aging society, changes in the demographic structure, income and gender inequality and others are observed. Analyzing the implementation of the goals of sustainable development, especially the reduction of the fight against poverty, it can be seen that poverty still remains one of the more complex social problems to be solved in Lithuania. Although there is a lot of talk about the problem of poverty in the public sphere, it is one of the Government's priority tasks and the goals set in the Sustainable Development Agenda until 2030, where the fight against poverty is given the first priority goal, but the solution to any problem requires its knowledge, analysis, and the disclosure of the causal factors in an academic level.

After conducting the research, it was found that as the GDP in the country increased during the analyzed period, the level of absolute poverty in Lithuania and the share of the population of men, women and children of all age groups living at risk of poverty or social exclusion in Lithuania decreased. It is noticeable that the government sector's expenses for the most necessary social security services increased the most during the analyzed period, compared to the government sector's necessary expenses for education or health care. Therefore, it is very important to successfully implement the 1st goal of sustainable development in Lithuania, which provides for the elimination of all forms of poverty in the country, thereby contributing to the implementation of Agenda 2030 in the world.

Keywords: Sustainable development, sustainable development goals, poverty reduction

Finansavimą skyrė Lietuvos mokslo taryba (LMTLT), sutarties Nr. S-SV-22-2.